

Meneroka jejak asal Kampung Budiman.

Ericca Damius¹, Valentina Mening Laut², Mohd. Nizam Yunus³ dan Jafalizan Md Jali^{4*}

¹ Pusat Pengajian Sains Maklumat, Kolej Pengajian Pengkomputeran, Informatik dan Matematik, UiTM Cawangan Selangor; 2021481104@student.uitm.edu.my

² Pusat Pengajian Sains Maklumat, Kolej Pengajian Pengkomputeran, Informatik dan Matematik, UiTM Cawangan Selangor; 2021847338@student.uitm.edu.my

³ Pusat Pengajian Sains Maklumat, Kolej Pengajian Pengkomputeran, Informatik dan Matematik, UiTM Cawangan Selangor; nizamyunus@uitm.edu.my; 0000-0001-8610-4086

⁴ Pusat Pengajian Sains Maklumat, Kolej Pengajian Pengkomputeran, Informatik dan Matematik, UiTM Cawangan Selangor; jafalizan@uitm.edu.my; 0009-0009-7236-9863

* Correspondence: jafalizan@uitm.edu.my; +60192055563.

Abstrak: Kampung Budiman merupakan salah satu kampung yang terdapat di Selangor, Malaysia. Kajian ini bertujuan untuk menyelidik sejarah Kampung Budiman di Klang, Selangor melalui pendekatan sejarah lisan. Melalui proses temubual dengan tokoh utama seperti Ketua Keselamatan MPKK Kampung Budiman dan Ketua Kampung, kajian ini menggali aspek-aspek sejarah, ekonomi, dan tradisi kampung tersebut. Dengan menggunakan kaedah temubual berstruktur, kajian ini merekodkan pengalaman dan memori tokoh-tokoh kunci sebagai sumber primer. Selain itu, dokumen-dokumen yang relevan juga dianalisis untuk memperkaya pemahaman tentang asal usul kampung dan aktiviti tradisional yang membentuk identiti kampung tersebut. Hasil kajian ini diharapkan dapat memberi sumbangan dalam memahami, memelihara, dan menyebarkan warisan budaya serta sejarah Kampung Budiman, sambil memberi panduan untuk kajian serupa di kawasan lain.

Kata kunci: Kampung Budiman, asal-usul, tradisi, ekonomi, sejarah

DOI: 10.5281/zenodo.10910190

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. PENGENALAN

Kampung ialah sebuah penempatan manusia di kawasan luar bandar yang lebih kecil daripada pekan. Secara rasmi, kampung merupakan pembahagian pentadbiran peringkat ketiga dan terakhir. Kampung juga merupakan sub-pembahagian mukim, yang mana mukim pula adalah sub-pembahagian daerah. Komuniti kampung dipimpin oleh ketua kampung dan biasanya dilengkapi dengan kemudahan komuniti asas seperti sekolah rendah dan agama, masjid, serta balai raya atau dewan kemasyarakatan (Kebumen, 2019).

Ciri-ciri kampung termasuk kepadatan penduduk yang berbeza, tahap pembangunan, dan mata pencarian seperti kampung pertanian dan kampung perindustrian. Peranan kampung dalam masyarakat melibatkan fungsi sebagai tempat tinggal dan sumber pendapatan bagi penduduknya, serta sebagai unit pentadbiran peringkat ketiga dan terakhir. Ketua kampung memainkan peranan utama dalam menjalankan aktiviti kemasyarakatan dan menjaga keselamatan serta keamanan kampung (Indraputra, 2023).

Kajian yang dilakukan adalah berkaitan sejarah perkampungan salah satu kampung di Malaysia, iaitu mengenai Kampung Budiman yang terletak di Klang, Selangor. Kajian ini dilaksanakan melalui proses temubual dengan tokoh utama, iaitu Encik Mohd Hamid bin Husin, yang merupakan Ketua Keselamatan MPKK Kampung Budiman, serta Encik Imran bin Kairon, yang merupakan Ketua Kampung, Kampung Budiman. Dalam temubual ini, penekanan diberikan kepada pemahaman mendalam tentang sejarah asal usul Kampung Budiman. Penumpuan utama kajian adalah untuk mendapatkan pemahaman yang lebih mendalam tentang aspek sejarah dan tradisi Kampung Budiman yang telah mencapai pembangunan dan kemajuan. Dari kajian ini, diharapkan masyarakat dapat mempelajari kepentingan sejarah, terutamanya sebagai medium penting dalam proses penubuhan negara bangsa yang maju.

2. PERMASALAHAN KAJIAN

Kajian ini dilakukan kerana kurangnya pemahaman dan pengetahuan mengenai asal-usul kampung dalam kalangan masyarakat. Kebanyakan masyarakat, terutamanya dalam kalangan generasi muda tidak tahu bagaimana kampung mereka ditubuhkan dan berkembang dari masa ke semasa. Ini disebabkan oleh kurangnya pendokumentasian dan penyebaran sejarah yang berkesan dari penduduk kepada masyarakat. Oleh itu, kurangnya pemahaman ini dapat melemahkan hubungan di antara generasi dan melemahkan identiti diri sesebuah kampung (Priyatmoko, 2021).

Selain itu, kepupusan budaya dan sejarah kampung adalah akibat pembangunan. Akibat daripada pembangunan yang pesat, banyak warisan budaya dan rakyat dimusnahkan. Pembangunan yang tidak terkawal juga boleh mengakibatkan kehilangan tapak-tapak bersejarah, tradisi lisan dan warisan budaya yang tidak boleh ditukar ganti. Ancaman ini memerlukan kesedaran dan tindakan masyarakat setempat untuk komited dalam memelihara dan memulihara unsur-unsur budaya dan sejarah kampung mereka (Nugroho, 2018).

Tambahan pula, kurangnya kesedaran tentang kepentingan memelihara sejarah dan budaya kampung. Terdapat masyarakat yang masih tidak menyedari nilai dan kepentingan warisan budaya dan sejarah kampung, dan cenderung mengabaikan usaha pemuliharaan. Kesedaran tentang identiti budaya dan sejarah kampung perlu digalakkan melalui pelbagai inisiatif pendidikan dan program kemasyarakatan. Tanpa kesedaran ini, risiko kehilangan unsur budaya dan sejarah unik setiap kampung akan meningkat (Anwar & Din, 2011).

Oleh itu, dengan melakukan sejarah lisan, kita dapat memastikan bahawa pengetahuan dan nilai-nilai yang diwarisi generasi ke generasi tidak hilang ditelan zaman. Kajian ini juga dapat menjadi instrumen yang kuat dalam usaha memahami, menghargai, dan memelihara sejarah dan budaya kampung.

3. OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini dijalankan oleh pengkaji bagi memenuhi objektif-objektif yang berikut:

- i. Untuk mengetahui sejarah asal usul Kampung Budiman.
- ii. Untuk mengenalpasti aktiviti ekonomi di Kampung Budiman.
- iii. Untuk mengenali amalan tradisional di Kampung Budiman.

4. PERSOALAN KAJIAN

Berikut adalah persoalan kajian yang hendak dijawab dalam kajian:

- i. Apakah sejarah asal usul yang membawa kepada pembentukan Kampung Budiman?
- ii. Apakah jenis-jenis aktiviti ekonomi yang dijalankan di Kampung Budiman?
- iii. Apakah amalan tradisional yang masih diamalkan di Kampung Budiman?

5. KEPENTINGAN DAN SUMBANGAN KAJIAN

Kajian ini memberikan manfaat kepada masyarakat setempat dengan memperkukuhkan identiti dan keunikan kampung mereka, serta dapat membantu dalam mempromosikan kampung sebagai destinasi pelancongan yang menarik melalui penonjolan sejarah, budaya, dan aktiviti ekonomi di kampung tersebut.

Kajian ini memberikan manfaat kepada berbagai pihak, termasuk organisasi seperti badan-badan kerajaan, NGO, dan syarikat yang beroperasi di kawasan Kampung Budiman. Dengan pemahaman mendalam mengenai sejarah, aktiviti ekonomi, dan amalan tradisional di kampung tersebut, pihak berkepentingan dapat merancang program atau projek yang lebih tepat sasaran dan sesuai dengan keperluan masyarakat setempat.

Selain itu, manfaat kajian juga melibatkan agensi berkaitan seperti Jabatan Warisan Negara, Jabatan Kemajuan Orang Asli, dan agensi-agensi lain yang bertanggungjawab dalam memelihara warisan budaya dan sejarah masyarakat tempatan. Dengan pemahaman mendalam ini, agensi-agensi tersebut dapat merancang program atau projek yang lebih sesuai dengan keperluan dan aspirasi masyarakat setempat.

Kesimpulannya, kajian mengenai Kampung Budiman memberikan sumbangan yang besar kepada organisasi, masyarakat, negara, dan agensi berkaitan dalam memelihara warisan budaya dan sejarah masyarakat tempatan, serta merancang pembangunan ekonomi kampung yang berkesan dan berkelanjutan.

6. TINJAUAN LITERATUR

6.1 Warisan Budaya

Warisan budaya di Malaysia merujuk kepada peninggalan fizikal dan non-fizikal yang diwarisi dan dipelihara oleh pelbagai etnik dan masyarakat di negara ini. Konsep warisan budaya dibahagikan kepada dua kategori utama, iaitu warisan semula jadi (natural heritage) dan warisan kebudayaan (cultural heritage). Kedua-dua konsep ini berkaitan erat dengan masyarakat, yang merangkumi kepelbagaian kehidupan di dunia, serta unsur fizikal, sama ada buatan atau semula jadi. Setiap elemen warisan menjadi identiti penting bagi kumpulan masyarakat yang terlibat (Kahiruddin, 2022). Di Malaysia, konsep warisan budaya perkampung melibatkan usaha pelestarian dan pemeliharaan warisan budaya tempatan, termasuklah tradisi lisan, upacara adat, seni rupa, dan arkitektur tradisional. Inisiatif pelestarian ini memiliki kepentingan besar dalam menjaga identiti dan sejarah tempatan, sekaligus mempromosikan pemahaman kepada generasi baru. Perlindungan serta pemeliharaan warisan budaya perkampung diatur melalui perundangan warisan, seperti Akta Warisan Kebangsaan 2005, yang bertujuan memastikan kelestarian warisan budaya untuk generasi akan datang (Yusoff, 2018).

6.2 Budaya Sosial

Malaysia memiliki warisan budaya yang pelbagai, mencakup etnik, kepercayaan, dan adat istiadat yang beraneka ragam. Keindahan alamnya, seperti hutan hujan tropika yang subur dan pantai yang cantik, turut menyumbang kepada konsep "hidup berwarna-warni." Keunikan ini tercermin dalam perayaan kebudayaan, seni, makanan, dan gaya hidup masyarakat Malaysia yang berbilang

kaum. Penyelidikan tentang nilai-nilai sosial-budaya yang kompleks di kawasan rumah Melayu tradisional di Kampung Paya Rumput Jaya, Melaka, memberikan gambaran yang berharga tentang wujudnya nilai-nilai ini dalam suasana kampung (Ibrahim et al., 2020). Kajian ini juga melihat bagaimana orang di kampung itu berkelakuan dan berinteraksi dengan dunia luar, menjelaskan nilai dan tingkah laku penting dalam budaya kampung di Malaysia (Peter, 1967). Ia juga menunjukkan bahawa budaya kampung boleh mempengaruhi cara orang di bandar menggunakan hutan untuk berseronok, dan hubungan antara kawasan luar bandar dan bandar ini boleh memberi manfaat kepada kesihatan orang ramai (Hussain et al., 2014).

6.3 Aktiviti Ekonomi

Aktiviti ekonomi di kampung-kampung Malaysia menunjukkan kepelbagaian sumber asli dan kemahiran tempatan. Pertanian, khususnya penanaman padi, merupakan sumber pendapatan utama penduduk kampung (Khan, 1981). Industri kraftangan seperti tenunan dan ukiran kayu juga memberikan pendapatan kepada tukang tempatan (Peter, 1967). Namun, pembangunan ekonomi di kawasan luar bandar menghadapi cabaran seperti peluang rendah dalam pasaran, kekurangan infrastruktur, dan tahap pendidikan yang rendah (Nasfi et al., 2023). Untuk mengatasi cabaran ini, pelbagai inisiatif telah dilaksanakan, termasuk penubuhan jawatankuasa pembangunan kampung dan penyediaan latihan serta sokongan kepada perusahaan kecil dan sederhana (Rashid et al., 2019). Inisiatif ini bertujuan untuk memperkasakan komuniti tempatan dan mendorong pertumbuhan ekonomi yang mampan di luar bandar. Keseluruhannya, aktiviti ekonomi kampung-kampung di Malaysia memainkan peranan penting dalam pembangunan ekonomi negara.

6.4 Asal-usul Kampung Budiman

Kampung Budiman terletak di Klang, Malaysia. Namun, maklumat mengenai sejarah asal usul Kampung Budiman masih terhad. Walaupun begitu, kita mengetahui bahawa terdapat banyak kampung tradisional dan kawasan luar bandar di Malaysia, setiap satu dengan budaya, warna, dan ciri tradisional yang tersendiri (Agong K., 2022). Berdasarkan catatan sejarah, dipercayai bahawa penduduk Kampung Budiman berasal dari pelbagai suku kaum di Indonesia dan Semenanjung Tanah Melayu (Suratminto, 2019). Kegiatan ekonomi di Kampung Budiman berkemungkinan serupa dengan di kawasan luar bandar lain di Malaysia, seperti pertanian dan kraftangan (Agong K., 2022). Amalan tradisi di Kampung Budiman mungkin merangkumi upacara setempat, sistem kepercayaan, dan pemeliharaan warisan budaya di dalam kampung (Suratminto, 2019). Oleh itu, kajian lanjut perlu dilakukan untuk memberikan pemahaman yang lebih menyeluruh tentang sejarah, aktiviti ekonomi, dan amalan tradisional Kampung Budiman.

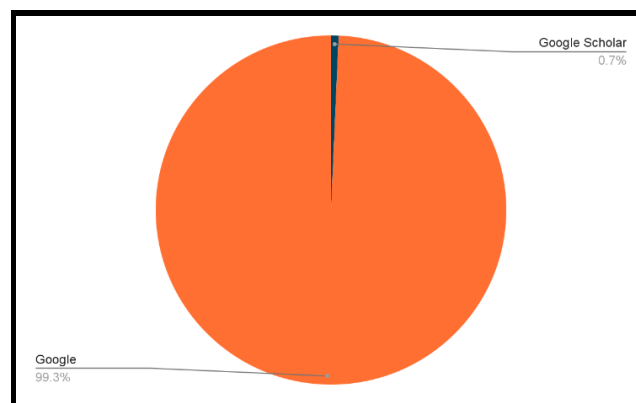
6.5 Kajian Lepas Tentang Kampung di Malaysia

Artikel bertajuk "Kampung Baharu Semakin Tua di Malaysia" membincangkan cabaran yang dihadapi oleh kampung baharu di Malaysia, yang ditubuhkan tiga dekad lalu sebagai tindak balas terhadap pemberontakan komunis. Kajian tersebut menyorot kesan faktor sejarah terhadap keadaan semasa kampung-kampung tersebut, menjelaskan keperluan untuk strategi pembangunan yang menyeluruh bagi menangani keperluan mereka yang semakin berkembang. Kampung-kampung ini menghadapi isu-isu berkaitan dengan infrastruktur, pembangunan ekonomi, dan kemajuan sosial. Artikel tersebut menekankan kepentingan memahami konteks sejarah dan melaksanakan langkah-langkah pembangunan yang berkesan untuk menyokong komuniti ini (Wang, 1988).

Thompson (2004) telah melakukan analisis terhadap kampung luar bandar di Malaysia, dan mendapati bahawa pengalaman hidup penduduk sebahagian besar sejajar dengan sosialiti bandar, menonjolkan sifat berkembang kampung ini. Penyelidikan ini memberikan penerangan tentang perubahan dinamik dalam perkampungan Melayu tradisional dan kaitannya dalam konteks kehidupan bandar serta dasar sosial. Selain itu, kajian ini menekankan kepentingan memahami kepentingan budaya dan sosial kampung, yang dapat memberikan pandangan berharga untuk pembangunan mampan dan pemerdayaan ekonomi dalam komuniti ini (Nallari dan Poorthuis, 2021).

Akhir sekali adalah artikel daripada "Transformasi Masyarakat Luar Bandar di Malaysia Melalui Program Pembangunan dan Teknologi Moden" yang menyorot tentang kepentingan masyarakat luar bandar dalam pembangunan ekonomi Malaysia. Artikel ini menekankan sumbangan mereka kepada industri agromakanan dan sebagai sumber pendapatan melalui eksport komoditi agroindustri. Artikel tersebut juga membincangkan usaha kerajaan untuk mengubah kawasan luar bandar menjadi wilayah yang dinamik, makmur, dan moden melalui aplikasi dan pemindahan teknologi dalam pelbagai program dan projek pembangunan. Artikel ini menekankan kepentingan merapatkan jurang pendapatan antara masyarakat luar bandar dan bandar, serta keperluan strategi komprehensif untuk mencapai pembangunan kawasan luar bandar yang lebih progresif di Malaysia (Dardac, 2023).

HASIL CARIAN PELBAGAI SUMBER BAGI KAMPUNG BUDIMAN

Gambar 1: Carta pai mengenai hasil carian bagi Kampung Budiman

6.6 Google

Tinjauan literatur menggunakan Google memberikan akses kepada pelbagai maklumat, iaitu sebanyak 3,390,000 sumber yang berpotensi untuk digunakan sebagai sumber rujukan untuk kajian sejarah lisan mengenai Kampung Budiman. Selain itu, carian Google menghasilkan kadar rujukan yang lebih besar iaitu 99.3%, menunjukkan banyak maklumat dan sumber yang tersedia yang sesuai untuk ulasan literatur sejarah lisan. Namun begitu, tidak semua maklumat dan sumber adalah berkaitan dengan Kampung Budiman.

6.7 Google Scholar

Dengan memberikan akses kepada 2,380 sumber yang berkaitan dengan Kampung Budiman, Google Scholar membentangkan sumber akademik yang lebih komprehensif dan disasarkan. Sumber rujukan mengenai Kampung Budiman melalui Google Scholar menghasilkan kadar rujukan yang kecil sebanyak 0.7%, menunjukkan bahawa pangkalan data khusus ini mengandungi kuantiti terhad sumber

ilmiah yang berkaitan. Namun, apabila para penyelidik memeriksa artikel-artikel tersebut, kesemua artikel yang terdapat di Google Scholar tidak berkaitan dengan tajuk kajian lisan yang dijalankan.

6.8 Online Finding Aids (OFA)

Terdapat lima sumber mengenai Kampung Budiman yang ditemui di dalam OFA (Online Finding Aid), di mana dua daripadanya adalah dalam arkib persendirian dan tiga dalam arkib awam. Namun, kelima-lima sumber tersebut tidak berkaitan dan tidak memberikan maklumat mengenai tajuk kajian sejarah lisan yang dijalankan. Pangkalan data Persatuan Sejarah Lisan (OFA) tidak menghasilkan sebarang rujukan, menunjukkan bahawa sumber khusus ini tidak mengandungi sebarang sumber yang berkaitan untuk tinjauan literatur.

7. METODOLOGI

Kaedah yang digunakan di dalam penyelidikan ini ialah kaedah dokumen analisis dan kaedah temubual. Dokumen analisis melibatkan menganalisis dokumen secara sistematik dan terperinci menggunakan kaedah atau langkah tertentu. Kaedah ini merangkumi proses mendapatkan dokumen, mengesahkan kebolehpercayaan dan kesahihannya, dan menelitinya untuk mengumpulkan maklumat yang relevan dan penting.

Penyediaan dokumen bermula dengan pengumpulan dan pemilihan dokumen yang berkaitan dengan topik penyelidikan semasa analisis awal. Pastikan dokumen yang dipilih meliputi tempoh atau masa yang sesuai untuk penyelidikan. Cari dokumen yang tersedia dengan menggunakan kaedah pengumpulan data yang sesuai seperti arkib atau laman web rasmi. Proses ini melibatkan penilaian keaslian dan kebolehpercayaan dokumen. Periksa ketulenan, kredibiliti dan reputasi dokumen. Sahkan ketepatan dan ketepatan dokumen dengan memeriksa maklumatnya. Fokus beralih kepada menganalisis maklumat. Gunakan struktur analisis yang disusun untuk menganalisis dokumen. Temui jejak, kenal pasti perkaitan antara dokumen dan dokumenkan pengubahsuaian yang ketara.

Pada dasarnya, pengumpulan data melalui analisis dokumen boleh menghasilkan maklumat yang berguna tentang isu dan masalah yang diteliti. Oleh kerana maklumat yang diperlukan untuk menjawab soalan mudah diakses, dokumen selalunya merupakan sumber yang paling mudah didapati untuk penyelidik.

Kemudian, kaedah temubual. Temubual secara lisan merujuk kepada kaedah atau langkah-langkah sistematik yang digunakan untuk melakukan temubual dengan responden secara langsung dan mendapatkan maklumat secara lisan. Metodologi ini melibatkan proses perancangan soalan-soalan temubual, pemilihan responden, penyediaan persekitaran temubual yang sesuai, dan proses merekodkan dan menganalisis maklumat yang diperoleh. Kaedah temubual boleh melibatkan teknik kuantitatif atau kualitatif, bergantung kepada objektif kajian dan jenis maklumat yang diperoleh.

Kajian ini menggunakan kaedah temubual berstruktur di mana ia merupakan temubual yang dijalankan secara formal, dirancang secara teliti, dan dilaksanakan mengikut senarai soalan yang disediakan oleh penemubual. Penemubual dikehendaki menyoal subjek kajian berdasarkan set soalan yang telah disiapkan. Sejarah lisan adalah salah satu sumber sejarah yang diceritakan oleh seorang tokoh berdasarkan pengalaman atau peristiwa dari individu itu sendiri.

Terdapat dua orang tokoh telah dipilih untuk mengadakan sesi temubual ini. Tokoh pertama merupakan Encik Mohd Hamid bin Husin, yang merupakan seorang Ketua Keselamatan MPKK Kampung Budiman. Beliau merupakan seorang anak jati Kampung Budiman dan telah lama menetap di Kampung Budiman. Tokoh kedua pula adalah Encik Imran bin Kairon, yang menyandang jawatan

sebagai ketua kampung Kampung Budiman. Kedua-dua temubual ini telah diadakan secara bersemuka di Pejabat MPKK Kampung Budiman. Temubual bersama tokoh pertama telah dijalankan pada 9 Januari 2024, jam 9.45 pagi. Manakala, temubual bersama tokoh kedua pula telah dijalankan pada 12 Januari 2024, jam 9.50 pagi. Selepas sesi temubual, rakaman audio dan video disimpan dan diterjemahkan kepada bentuk transkripsi untuk tujuan analisis maklumat yang terkandung di dalamnya.

8. HASIL KAJIAN

Para penyelidik telah berjaya menjalankan sesi temubual sejarah lisan bersama-sama dengan Ketua Keselamatan MPKK Kampung Budiman, Encik Mohd Hamid bin Husin dan juga Ketua Kampung di Kampung Budiman, Encik Imran bin Kairon bertempat di Pejabat MPKK Kampung Budiman. Sesi temubual telah dijalankan sebanyak dua kali. Kedua-dua sesi temubual telah dirakam sebagai bahan bukti dan kegunaan proses transkrip dengan jumlah durasi selama lebih kurang 2 jam 27 minit 56 saat. Sesi temubual pertama telah diadakan pada Hari Selasa bertarikh 9 Januari 2024 selama 1 jam 52 minit 03 saat bermula dari pukul 09.45 pagi hingga pukul 11.37 pagi. Sesi temubual kedua pula telah diadakan pada Hari Jumaat bertarikh 12 Januari 2024 selama 35 minit 53 saat bermula dari pukul 09.50 pagi hingga pukul 10.35 pagi.

Encik Mohd Hamid bin Husin merupakan anak jati Kampung Budiman yang telah dilahirkan pada tahun 1948 di Kampung Budiman, Meru, Klang, Shah Alam, Selangor. Beliau merupakan anak ketiga daripada sepuluh orang adik-beradik dan merupakan Ketua Keselamatan MPKK di Kampung Budiman. Beliau tidak pernah bersekolah tetapi pernah menghadiri Sekolah Dewasa untuk belajar membaca, menulis dan mengira. Manakala, Encik Imran bin Kairon juga merupakan anak jati Kampung Budiman yang dilahirkan pada 8 Oktober 1965 di Kampung Budiman, Meru, Klang, Shah Alam, Selangor. Beliau menyandang jawatan sebagai ketua kampung di Kampung Budiman pada awal tahun 2023 sehingga kini. Beliau merupakan seorang bekas tentera dalam unit Semboyan Diraja.

Sesi temubual berdurasi 147.56 minit adalah mengenai persejarahan Kampung Budiman yang tidak ramai ketahui.

Menurut Encik Mohd Hamid bin Husin, kemasukan orang India dan China oleh penjajah British menjadi titik permulaan pembentukan Kampung Budiman, diikuti dengan orang Indonesia yang meneroka tanah untuk dijadikan kawasan penempatan. Encik Imran bin Kairon turut mengatakan Kampung Budiman muncul sebagai sebahagian daripada Kampung Meru pada tahun 1901. Pada tahun 1930, pemimpin bernama Kasim memimpin pemberontakan untuk membentuk kawasan penempatan. Pada 1950, Sudar Bin Mohammad diangkat sebagai ketua kampung oleh Kasim, dan pengakuan resmi diperoleh.

Kawasan ini awalnya dikenali sebagai Kampung Kurung sebelum tukar nama pada tahun 1961. Nama ini dipilih oleh Haji Sudar bin Mohammad, menggambarkan kawasan yang dipagar dengan kawat duri. Setelah kepergian Haji Sudar ke Kuala Lumpur, Haji Dini bin Haji Kasim dilantik menjadi ketua kampung dan menukar nama kampung tersebut kepada Kampung Budiman yang memberi makna berbudi dan beriman.

Dalam sejarahnya, Kampung Budiman mengalami penjajahan oleh British, Jepun, dan komunis. Oleh itu, *homeguard* ditubuhkan dan setiap penduduk diberi senjata api untuk pertahanan diri. Kehidupan masyarakat ketika itu berkisarkan pada ladang getah dan pertanian. Mereka bergantung pada lampu minyak tanah, memasak menggunakan kayu api, dan mandi di bukit dengan buluh sebagai saluran air. Pergolakan hidup penduduk sebelum kemerdekaan tergambar melalui kesukaran mendapatkan lampu dan bekalan air.

Menurut kedua-dua tokoh, penduduk Kampung Budiman pernah mengamalkan tradisi seperti seni silat untuk pertahanan diri, pembuatan tikar daripada daun mengkuang dan juga kenduri-kendara. Namun kedua-dua tradisi ini semakin dilupakan mengikut perubahan zaman. Pada masa kini, aktiviti sukan, marhaban, mengaji, dan pertubuhan seperti Generasi U14 memberi warna kepada kehidupan mereka. Pada tahun 1980, Kampung Budiman dinobatkan sebagai Kampung Terbaik Daerah Petaling dan meraih tempat keempat dalam pertandingan daerah-daerah negeri Selangor.

Melalui temubual sejarah lisan ini, banyak perkara yang disentuh oleh Encik Mohd Hamid bin Husin dan Encik Imran bin Kairon berkaitan dengan persejarahan Kampung Budiman. Kedua-dua tokoh berusaha untuk menyampaikan sebanyak mungkin tentang pengetahuan mereka berkaitan sejarah kampung ini ketika ditemubual. Kedua-dua sesi temubual telah berjalan dengan lancar.

Gambar 2: Sesi Temubual Bersama Tokoh Pertama

9. KESIMPULAN

Kesimpulannya, kajian sejarah Kampung Budiman di Klang, Selangor memberi sumbangan besar dalam memahami dan memelihara warisan budaya dan sejarah kampung tersebut. Dengan menggunakan kaedah temubual dan analisis dokumen, kajian ini mengkaji aspek-aspek utama seperti asal usul kampung, aktiviti ekonomi dan amalan tradisional yang membentuk identiti kampung. Tidak dinafikan kepentingan memahami sejarah kampung demi mengekalkan warisan budaya dan memperkukuh identiti tempatan.

Kajian ini memfokuskan kepada kurangnya kesedaran masyarakat tentang asal usul kampung, ancaman kepupusan budaya dan sejarah akibat pembangunan, serta kurangnya kesedaran tentang kepentingan memelihara sejarah dan budaya bandar. Dengan mendokumentasikan dan menyebarkan ilmu sejarah ini, diharapkan masyarakat setempat menghargai warisan mereka dan lebih komited dalam pemeliharaannya. Tuntasnya, kajian ini bukan sahaja memberi manfaat kepada Kampung Budiman tetapi juga memberi panduan dan inspirasi untuk kajian yang serupa di kawasan lain.

Penghargaan:

Syukur ke Tuhan Yang Maha Esa kerana dengan limpah kurnia-Nya, transkrip temubual ini telah berjaya disiapkan meskipun telah menempuhi pelbagai dugaan dan rintangan. Setinggi-tinggi penghargaan dan ucapan terima kasih ditujukan kepada En. Mohd Hamid bin Husin, selaku tokoh pertama kami dan juga En. Imran bin Kairon, selaku tokoh kedua kami yang telah bersedia berbagi pengetahuan mereka tentang sejarah Kampung Budiman. Keterbukaan dan keramahan kedua-dua tokoh telah memungkinkan kami untuk memahami asal-usul, perkembangan, serta nilai-nilai yang tertanam dalam jiwa kampung tersebut. Kami amat berterima kasih atas ketulusan dan kesungguhan mereka dalam menyampaikan pengetahuan mereka tentang sejarah kampung sebanyak yang mereka mampu.

Begitu juga kepada En. Jafalizan bin Md Jali, selaku pensyarah kami yang telah gigih dalam memberikan ilmu pengetahuan dan membentuk pemikiran kritis kami. Segala bantuan, strategi, dan kebijaksanaan beliau telah banyak mengajar kami untuk menjadi seorang penyelidik dan bakal graduan yang berketerampilan. Dengan

penuh dedikasi, beliau telah membimbing kami dengan penuh kesabaran. Kami berterima kasih atas inspirasi, dorongan, dan nasihat yang beliau curahkan kepada kami. Beliau merupakan pilar kejayaan kami dan pengabdian beliau dalam menyebarkan pengetahuan patut dihargai.

Jutaan terima kasih juga kepada ahli keluarga tercinta yang tidak pernah jemu memberikan nasihat, doa, dan sokongan moral sepanjang tempoh kami menyediakan transkrip temubual ini. Kami amat menghargai usaha mereka dalam membantu kami dari segi fizikal dan mental bagi melaksanakan kajian ini dengan jayanya.

Tidak dilupakan, rakan-rakan seperjuangan yang telah membantu dari pelbagai aspek sama ada secara langsung dan tidak langsung. Bantuan daripada mereka amatlah berharga bagi kami kerana tanpa bantuan mereka tugas untuk menyelesaikan transkrip temubual sangat sukar.

Akhir sekali, kami amat berterima kasih kepada diri kami kerana telah berusaha sedaya upaya untuk melaksanakan kajian ini dengan jayanya. Kesabaran dan dedikasi kami sepanjang proses menyelesaikan transkrip temubual telah membuahkan hasil meskipun telah menempuhi pelbagai cabaran dan rintangan.

Sekian, terima kasih.

RUJUKAN

- Agong, K. (2022, April 18). Village Culture in Malaysia (Budaya Kampung di Malaysia) - Kampung Agong. Kampung Agong. <https://kampungagong.com/village-culture-in-malaysia/>
- Anwar, M., & Din, M. a. O. (2011). Asal usul orang Melayu: menulis semula sejarahnya (The Malay origin: rewrite its history). ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/260302886_Asal_usul_orang_Melayu_menulis_semula_sejarahnya_The_Malay_origin_rewrite_its_history
- Dardak, R. A. (2023, October 30). Transformation of Rural Community in Malaysia through Development Programs, and Modern Technology. FFTC Agricultural Policy Platform (FFTC-AP). <https://ap.fftc.org.tw/article/3438>
- Hoe, T. E. (2016). USM News Portal - PENYELIDIK USM GESA KAJI DASAR PEMBANGUNAN KAMPUNG WARISAN. <https://news.usm.my/index.php/berita-mutakhir/3478-penyelidik-usm-gesa-kaji-dasar-pembangunan-kampung-warisan>
- Hussain, N., N, M., & Aziz, F. A. (2014). MALAY VILLAGE CULTURE INFLUENCES ON THE USE OF RECREATIONAL FORESTS IN SELANGOR, MALAYSIA. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/269875303_MALAY_VILLAGE_CULTURE_INFLUENCES_ON_THE_USE_OF_RECREATIONAL_FORESTS_IN_SELANGOR_MALAYSIA
- Ibrahim, I., Roslee, N., Abdullah, A., Ibrahim, M., & N Murtaza, F. F. (2020). ANALYSIS ON THE SOCIO-CULTURAL VALUES OF THE TRADITIONAL MALAY HOUSES COMPOUND. PLANNING MALAYSIA, 18(12). <https://doi.org/10.21837/pm.v18i12.747>
- Indraputra. (2023). Apa itu Pegawai Daerah, Penghulu dan Ketua Kampung? Tok Ai. <https://indraputra.ai/peranan-pegawai-daerah-penghulu-ketua-kampung/>
- Kahn, J. (1981). The Social Context of Technological Change in Four Malaysian Villages: A Problem for Economic Anthropology. <https://www.semanticscholar.org/paper/The-Social-Context-of-Technological-Change-in-Four-Kahn/c6cd70db6afbfc71142d963ac840c53004740298>
- Kebumen, P. K. (2019). PENGERTIAN DESA MENURUT PARA AHLI, CIRI-CIRI DAN FUNGSI - Website resmi Desa Wonoyoso Kecamatan Kuwarasan Kabupaten Kebumen. Website Resmi Desa Wonoyoso Kecamatan Kuwarasan Kabupaten Kebumen. <https://wonoyoso.kec-kuwarasan.kebumenkab.go.id/index.php/web/artikel/4/740>
- Khairuddin, A. H. B. (2022, November 24). WARISAN KEBUDAYAAN: MEMAHAMI KONSEP MENGIKUT PERTUBUHAN BANGSA-BANGSA BERSATU (PBB) DAN ANTROPOLOGI KEBUDAYAAN SERTA PEMAHAMAN DI MALAYSIA: CULTURAL HERITAGE: UNDERSTANDING THE CONCEPT ACCORDING TO THE UNITED NATIONS AND CULTURAL ANTHROPOLOGY AS WELL AS HOW IT IS UNDERSTOOD IN MALAYSIA. <https://ejournal.um.edu.my/index.php/jurnalmelayusedunia/article/view/40299>

- Nallari, A. and Poorthuis, A. (2021), Rethinking 'kampung' or 'village' in the (re)making of Singapore and Singaporeans. *Singapore Journal of Tropical Geography*. <https://doi.org/10.1111/sjtg.12382>
- Nasfi, Hasdi Aimon & Sri Ulfa Sentosa (2023) Build the village economy: A systematic review on academic publication of Indonesian village-owned, *Cogent Social Sciences*, 9:2, DOI: 10.1080/23311886.2023.2252682
- Nugroho, K., Carden, F., & Antlov, H. (2018). Pentingnya Pengetahuan Lokal! Kekuasaan, Konteks dan Pembuatan Kebijakan di Indonesia. *Knowledge Sector Initiative (KSI)*. https://www.ksi-indonesia.org/file_upload/Pentingnya-Pengetahuan-Lokal-04Oct2018101455.pdf
- Padiatra, A. M. (2021). *Sejarah Lisan: Sebuah Pengantar Ringkas*. Perpustakaan IAIN Syekh Nurjati Cirebon. <https://repository.syekhnurjati.ac.id/4991/1/Buku%20Ajar%20Sejarah%20Lisan.pdf>
- Peter J., W. (1967). *A Malay village and Malaysia: social values and rural development*. HRAF Press, New Haven. <https://search.worldcat.org/title/malay-village-and-malaysia-social-values-and-rural-development/oclc/519056>
- Priyatmoko, H. (2021). Mudik menengok (Sejarah) kampung. *kompas.id*. <https://www.kompas.id/baca/opini/2021/05/15/mudik-menengok-sejarah-kampung>
- Rashid, M. F., Ngah, I., & Misnan, S. H. (2019). Revitalizing Rural Areas in Malaysia: A Framework for Economic Revitalization. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 385(1), 012004. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/385/1/012004>
- Suratminto, L., et.al. (2019). Preserving Cultural Heritage of Kampung Tugu through the Extinct Language of Portuguese Creole in Tugu Survival. Paper presented on 24 January 2019, Malang: FIB-UB.
- Utami, S. N. (2022). Sejarah Lisan: Pengertian, Jenis Data, Kelebihan, dan Kekurangannya Halaman all - Kompas.com. *KOMPAS.com*. <https://www.kompas.com/skola/read/2022/08/30/133000269/sejarah-lisan-pengertian-jenis-data-kelebihan-dan-kekurangannya?page=all>
- Wang, L. (1988). New villages growing old in Malaysia. *Habitat International*, 12(2), 35–42. [https://doi.org/10.1016/0197-3975\(88\)90024-0](https://doi.org/10.1016/0197-3975(88)90024-0)
- Yusoff, M. Y. M. (2018). Pemuliharaan warisan budaya melalui perundangan warisan dan Agensi Pelaksana DI Malaysia. *Ukm*. https://www.academia.edu/79747412/Pemuliharaan_Warisan_Budaya_Melalui_Perundangan_Warisan_Dan_Agensi_Pelaksana_DI_Malaysia
- Zulkifli, A. M. (2021). Siapa pun kerajaan, jangan buli kami, kata etnik Portugis Melaka. *MalaysiaNow*. <https://www.malaysianow.com/my/news/2021/11/16/siapa-pun-kerajaan-jangan-buli-kami-kata-etnik-portugis-melaka>